

INFOSHEET INFORMEEL, NON-FORMEEL EN FORMEEL LEREN

WAT IS HET?

Leren doe je natuurlijk niet alleen in de schoolbanken, maar voortdurend en overal. Meestal zonder dat je daar op uit bent. Je doet het alleen of samen met anderen. Zo werkt het ook op de werkvloer. Leren onderscheid je grofweg in 3 manieren.

Formeel leren doe je in een leertraject dat het behalen van een erkend diploma, of (deel)certificaat als einddoel heeft. Je volgt bijvoorbeeld een opleiding, training of cursus. Het leertraject heeft vastomlijnde eindtermen en wordt verzorgd door een onderwijsinstelling of opleidingsinstituut.

Non-formeel leren doe je ook bewust, maar je krijgt er geen erkend diploma of (deel)certificaat voor. Hooguit een bewijs van deelname. Je gaat bijvoorbeeld naar een workshop, je volgt een e-learning of je doet mee aan een intervisiebijeenkomst met collega's. Bij deze leermethode wordt leren in een bijeenkomst of in een (digitale) omgeving gestimuleerd. Daarbij staat vaak een specifiek leer- of ontwikkeldoel centraal.

Informeel leren vindt niet gestructureerd of georganiseerd plaats. Het gebeurt spontaan, onder andere tijdens het uitvoeren van je taken op de werkvloer. Je leert dan van het werk zelf en van samenwerken met anderen. Dit kan ook incidenteel gebeuren, dan leer je onbedoeld iets. Er gaat bijvoorbeeld iets fout en dat los je op. Je leert terwijl je daar helemaal niet mee bezig was. Het leren was een bijproduct van iets anders.

Voorbeeld:

De printer heeft een technische storing en loopt vast. Je zoekt uit hoe je de printer weer aan de praat kunt krijgen en lost het probleem op. Je hebt nu onbedoeld geleerd wat je kunt doen als de printer vastloopt.

Bewust informeel leren op de werkvloer kan natuurlijk ook. Dan kijk je bijvoorbeeld een filmpje over het gebruik van een nieuwe machine, je googelt een term die je niet begrijpt of je vraagt collega's om tips tijdens de koffie. Wat en hoe je leert bepaal jij, dit proces is zelfgestuurd.

**KATA
PULT**

Wil je morgen starten met bewuster (samen) leren op de werkvloer?
Hier kun je alle tools vinden om je op weg te helpen

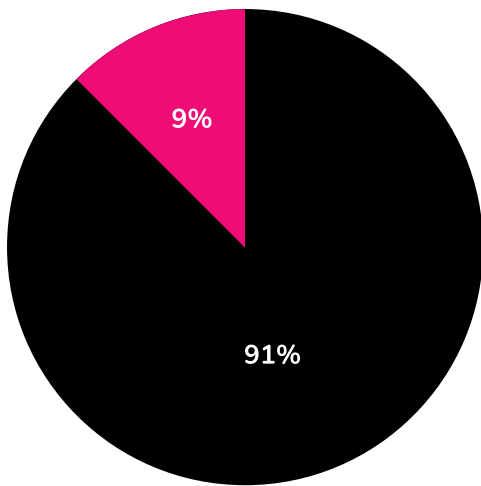
OVEREENKOMSTEN EN VERSCHILLEN

KENMERKEN	FORMEEL	NON-FORMEEL	INFORMEEL
Intentioneel, bewust	✓	✓	✓
Incidenteel, onbewust, toevallig	✗	✗	✓
Leidt tot een erkend diploma of (deel)certificaat	✓	✗	✗
Doelgericht (eindtermen, leer- en ontwikkeldoelen)	✓	✓	✗
Extern gestuurd, expliciete begeleiding	✓	✓	✗
Zelfgestuurd	✗	✗	✓
Georganiseerd, gestructureerd	✓	✓	✗
Spontaan, kan op elk moment plaatsvinden	✗	✗	✓
Gebonden aan een (leer)omgeving en/of tijd	✓	✓	✗

WAAROM IS HET BELANGRIJK OM ONDERSCHIED TE MAKEN?

Leren is leren, dus waarom zou je je druk maken over de verschillende vormen? Omdat als je een leertraject gaat ontwikkelen of leren bewust in jouw organisatie wilt bevorderen en ondersteunen het heel nuttig is om deze drie manieren van leren te begrijpen. Het kan namelijk een valkuil zijn om vooral de nadruk te leggen op (non)formele scholing en training. En dan ga je voorbij aan de kracht van informeel leren. Uit onderzoek¹ blijkt dat maar liefst 91% van wat we leren op het werk uit informeel leren bestaat. Belangrijk dus om deze manier van leren bewust te versterken en te verdiepen op de werkvloer.

¹ Onderzoekers zeggen al jaren dat informeel leren tussen de 70% en 80% beslaat van alles wat we leren. Uit recent onderzoek blijkt dat 91% van de totale leertijd op de werkvloer voor een gemiddeld persoon uit informeel leren bestaat. (ROA-LLL enquête, 2020).

Totale leertijd op het werk onderverdeeld voor een gemiddeld persoon

- Informeel leren op het werk
- Cursusdeelname

HOE ZET JE DIT IN?

Let erop dat de 3 manieren van (samen) leren op de werkvloer in jouw organisatie allemaal aan bod komen. Daar zorg je voor door een gevarieerd scholingspakket aan te bieden in een veilige werkomgeving waarin collega's ruimte en tijd krijgen om kennis uit te wisselen.

Kijk goed in jouw organisatie naar welke leervormen er nu al zijn en hoe collega's onderling (samen) leren. Als je dat in beeld hebt kun je effectief bijsturen.

FORMEEL LEREN	NON-FORMEEL LEREN	INFORMEEL LEREN
Opleiding Cursus Module Nascholing	Intervisie Workshop Studiedag Werkgroep Teamsessies Leergemeenschap Online training	Nieuwe taken Samenwerken Gesprekken met collega's Vergaderingen en overleg Informatie opzoeken Inwerken Problemen oplossen Vakliteratuur lezen Met een nieuw apparaat of systeem werken

Wat hierbij ook belangrijk is om te beseffen, is dat informeel, formeel en non-formeel leren automatisch in elkaar overlopen; ze overlappen en versterken elkaar.

EEN PAAR VOORBEELDEN

- Een collega heeft iets geleerd tijdens een cursus (*formeel*) en deelt haar inzichten tijdens de koffie. Er ontstaat een leuk teamgesprek waarin iedereen tips deelt (*informeel*).
- Je moet onverwacht een brandwond verzorgen van een stagiaire. Een collega laat je zien hoe je dit moet doen (*informeel*). Hierna besluit je om een EHBO-cursus te gaan doen (*formeel*).
- Je volgt een workshop over het gebruik van een nieuwe machine (*non-formeel*) en pikt van een tweetalige collega op wat het Engelse woord is voor twee onderdelen (*informeel*).
- Je leert van een collega hoe je een vaardigheid correct moet uitvoeren (*informeel*). Deze vaardigheid wordt later officieel getoetst tijdens jouw opleiding (*formeel*).

Het laatste voorbeeld laat zien dat de manier waarop je iets leert informeel kan zijn (proces en plaats), maar dat wat je leert (leerinhoud, leerdoel) is vastgesteld in een formeel leertraject. Kortom, er zijn geen harde grenzen tussen de 3 manieren van leren en ze zijn allemaal belangrijk.

HOE KAN JIJ ER MORGEN ZELF MEE AAN DE SLAG?

Wil je zowel formeel, als non-formeel en informeel ondersteunen in jouw organisatie? Deze drie tips helpen je om hier morgen zelf mee aan de slag te gaan.

TIP 1: STA EVEN STIL BIJ HOE ER NU WORDT GELEERD IN JOUW ORGANISATIE

Als je weet welke leervormen al ingezet worden en hoe collega's nu onderling (samen) leren, weet je ook waar ruimte is voor verbetering. Beantwoord deze vragen om jullie huidige situatie in kaart te brengen:

1. Welke formele leertrajecten kunnen collega's momenteel volgen?
2. In welke bijeenkomsten en (digitale) omgevingen wordt non-formeel leren nu gestimuleerd?
3. Hoe leren collega's nu informeel van elkaar op de werkvloer?

TIP 2: STIMULEER COLLEGA'S OM SAMEN TE REFLECTEREN OP HOE ZIJ INFORMEEL LEREN

Mensen weten vaak niet hoeveel ze informeel al van elkaar leren. Daar kun je ze van bewust maken door erop te reflecteren. Dit kan op een hele laagdrempelige manier. Ga bijvoorbeeld een kop koffie drinken met een collega en bespreek samen een van deze reflectievragen;

- Wat heb je de afgelopen tijd zelf opgezocht of geleerd tijdens het werk?
- Wat heb je de afgelopen tijd geleerd van een collega /collega's?
- Waarover of van wie zou je graag meer willen leren tijdens het werk?

Grote kans dat zo'n reflectiemoment niet alleen voor bewustwording zorgt, maar dat het de manier waarop jullie (samen) informeel leren ook verdiept en versterkt.

TIP 3: ORGANISEER BIJENKOMSTEN WAARIN LEERZAME INTERACTIE CENTRAAL STAAT

Een eenvoudige manier om non-formeel leren zelf mogelijk te maken is door teambijeenkomsten te organiseren waarin collega's bewust praktische kennis met elkaar uitwisselen. Dit kun je bijvoorbeeld doen in een brainstorm, intervisie of een kennissessie over een specifiek thema. Maak hier een ongedwongen, leerzaam moment van.

HANDIGE TOOLS

Wil je gelijk aan de slag met deze tips?

Wij hebben praktische hulpmiddelen ontwikkeld om je verder op weg te helpen.

Je vindt ze [hier](#).

**KATA
PULT**

Wil je morgen starten met bewuster (samen) leren op de werkvloer?
Hier kun je alle tools vinden om je op weg te helpen

